

T.C. SAYIŞTAY BAŞKANLIĞI

**YURTDIŞI TÜRKLER VE AKRABA
TOPLULUKLAR BAŞKANLIĞI**
2017 YILI
SAYIŞTAY DENETİM RAPORU

Eylöl 2018

İÇERİK

YURTDIŞI TÜRKLER VE AKRABA TOPLULUKLAR BAŞKANLIĞI 2017 YILI SAYIŞTAY DÜZENLİLİK DENETİM RAPORU **1**

YURTDIŞI TÜRKLER VE AKRABA TOPLULUKLAR BAŞKANLIĞI 2017 YILI SAYIŞTAY PERFORMANS DENETİM RAPORU **28**

**YURTDIŞI TÜRKLER VE AKRABA
TOPLULUKLAR BAŞKANLIĞI**

2017 YILI

**SAYIŞTAY DÜZENLİLİK DENETİM
RAPORU**

İÇİNDEKİLER

1.	KAMU İDARESİNİN MALİ YAPISI VE MALİ TABLOLARI HAKKINDA BİLGİ	1
2.	DENETLENEN KAMU İDARESİ YÖNETİMİNİN SORUMLULUĞU	2
3.	SAYIŞTAYIN SORUMLULUĞU	2
4.	DENETİMİN DAYANAĞI, AMACI, YÖNTEMİ VE KAPSAMI.....	3
5.	DENETİM GÖRÜŞÜNÜN DAYANAKLARI	3
6.	DENETİM GÖRÜŞÜ	6
7.	DENETİM GÖRÜŞÜNÜ ETKİLEMİYEN TESPİT VE DEĞERLENDİRMELER	6
8.	EKLER.....	22

1. KAMU İDARESİNİN MALİ YAPISI VE MALİ TABLOLARI HAKKINDA BİLGİ

Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı, 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'na ekli (II) sayılı Cetvel'de yer alan "özel bütçeli" bir kamu idaresidir.

Başkanlığın gelirleri şunlardır:

a) Genel bütçeden yapılan yardımlar,

b) Yurtdışından Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği (UNHCR) ile yürütülmekte olan HESP ve DAFI projeleri kapsamında aktarılan kaynaklardan harcanan 39.614.237,00 TL ile Birleşmiş Milletler Çocuklara Yardım Fonu(UNICEF), Avrupa Birliği Fonları (HOPES) ,Uluslararası kaynaklardan temin edilen fonlar,

c) Diğer çeşitli gelirler.

Kurumun 2017 yılı bütçe giderleri toplamı 335.053.874,76 TL'dir. Bütçe giderlerinin ekonomik sınıflandırmaya göre dağılımı aşağıda gösterilmiştir.

01. Personel Giderleri: 12.754.681 TL

02. SGK Devlet Primi Giderleri: 1.855.204 TL

03. Mal ve Hizmet Alım Giderleri: 23.013.505 TL

05. Cari Transferler: 295.640.855 TL

06. Sermaye Giderleri: 1.789.629 TL

Kamu İdaresi Hesaplarının Sayıştaya Verilmesi ve Muhasebe Birimleri ile Muhasebe Yetkililerinin Bildirilmesi Hakkında Usul ve Esaslar'ın 5'inci maddesi gereğince hesap dönemi sonunda Sayıştay'a gönderilmesi gereken defter, tablo ve belgelerden aşağıda yer alanlar denetime sunulmuş olup denetim bunlar ile usul ve esasların 8'inci maddesinde yer alan diğer belgeler dikkate alınarak yürütülüp sonuçlandırılmıştır.

- Birleştirilmiş veriler defteri,
- Geçici ve kesin mizan,
- Bilanço,
- Kasa sayım tutanağı,
- Banka mevcudu tespit tutanağı,

- Alınan çekler sayım tutanağı,
- Teminat mektupları sayım tutanağı,
- Taşınır kesin hesap cetveli ile taşınır hesabı icmal cetveli,
- Bütçe giderleri ve ödenekler tablosu,
- Bütçe gelirleri ekonomik sınıflandırılması tablosu,
- Faaliyet sonuçları tablosu veya gelir tablosu.

Denetim görüşü, Başkanlığın temel mali tabloları olan bilanço ve faaliyet sonuçları tablosuna verilmiştir.

2. DENETLENEN KAMU İDARESİ YÖNETİMİNİN SORUMLULUĞU

Denetlenen kamu idaresinin yönetimi, tabi olduğu muhasebe standart ve ilkelerine uygun olarak hazırlanmış olan mali rapor ve tabloların doğru ve güvenilir bilgi içerecek şekilde zamanında Sayıştaya sunulmasından, bir bütün olarak sunulan bu mali tabloların kamu idaresinin faaliyet ve işlemlerinin sonucunu tüm önemli yönleriyle doğru ve güvenilir olarak yansıtmamasından ve ister hata isterse yolsuzluktan kaynaklansın bu mali rapor ve tabloların önemli hata veya yanlış beyanlar içermemesinden; kamu idaresinin gelir, gider ve malları ile bunlara ilişkin hesap ve işlemlerinin kanunlara ve diğer hukuki düzenlemelere uygunluğundan; mali yönetim ve iç kontrol sistemlerinin amacına uygun olarak oluşturulmasından, etkin olarak işletilmesinden ve izlenmesinden, mali tabloların dayanağını oluşturan bilgi ve belgelerin denetime hazır hale getirilmesinden ve sunulmasından sorumludur.

3. SAYIŞTAYIN SORUMLULUĞU

Sayıştay, denetimlerinin sonucunda hazırladığı raporlarla denetlenen kamu idarelerinin gelir, gider ve malları ile bunlara ilişkin hesap ve işlemlerinin kanunlara ve diğer hukuki düzenlemelere uygunluğunu tespit etmek, mali rapor ve tablolarının güvenilirliğine ve doğruluğuna ilişkin görüş bildirmek, mali yönetim ve iç kontrol sistemlerini değerlendirmekle sorumludur.

4. DENETİMİN DAYANAĞI, AMACI, YÖNTEMİ VE KAPSAMI

Denetimin dayanağı; 6085 sayılı Sayıştay Kanunu, genel kabul görmüş uluslararası denetim standartları, Sayıştay ikincil mevzuatı ve denetim rehberleridir.

Denetim, kamu idaresinin hesap ve işlemlerinin kanunlara ve diğer hukuki düzenlemelere uygunluğunu tespit etmek ve mali rapor ve tablolarının kamu idaresinin tüm faaliyet ve işlemlerinin sonucunu doğru ve güvenilir olarak yansıttığına ilişkin makul güvence elde etmek ve mali yönetim ve iç kontrol sistemlerini değerlendirmek amacıyla yürütülmüştür.

Kamu idaresinin mali tabloları ile bunları oluşturan hesap ve işlemlerinin doğruluğu, güvenilirliği ve uygunluğuna ilişkin denetim kanıtı elde etmek üzere yürütülen denetimler; uygun denetim prosedürleri ve tekniklerinin uygulanması ile risk değerlendirmesi yöntemiyle gerçekleştirilmiştir. Risk değerlendirmesi sırasında, uygulanacak denetim prosedürünün belirlenmesine esas olmak üzere, mali tabloların üretildiği mali yönetim ve iç kontrol sistemleri de değerlendirilmiştir.

Denetimin kapsamını, kamu idaresinin mali rapor ve tabloları ile gelir, gider ve mallarına ilişkin tüm mali faaliyet, karar ve işlemleri ve bunlara ilişkin kayıt, defter, bilgi, belge ve verileri (elektronik olanlar dâhil) ile mali yönetim ve iç kontrol sistemleri oluşturmaktadır.

Bu hususlarla ilgili denetim sonucunda denetim görüşü oluşturmak üzere yeterli ve uygun denetim kanıtı elde edilmiştir.

5. DENETİM GÖRÜŞÜNÜN DAYANAKLARI

BULGU 1: Gelecek Yıllara Ait Giderler Hesabının Cari Yılda Kapatılmaması

Başkanlıkta 2010 yılında peşin ödenen 467.775,02 TL. tutarındaki hizmet binası kira ödemesinin 2017 bilançosunda 280 Gelecek Yıllara Ait Giderler Hesabında gösterilmeye devam edildiği tespit edilmiştir.

Kurumun 2010 yılında peşin olarak ödenen 467.775,02 TL. tutarındaki hizmet binası kira ödemesi, 280 Gelecek Yıllara Ait Giderler Hesabına kaydedilmiştir. Faaliyet dönemini takip eden dönemde gider hesaplarına yansıtılması gereken bu tutarın dönem sonunda 180 Gelecek Aylara Ait Giderler Hesabına alınarak sonraki yılda giderleştirilmesi gerektiği halde

bu kayıtların yapılmadığı ve 467.775,02 TL. tutarındaki hizmet binası kira ödemesinin 2017 bilançosunda 280 Gelecek Yıllara Ait Giderler Hesabında gösterilmeye devam edildiği tespit edilmiştir.

Kurumun uygulamakla yükümlü olduğu Merkezi Yönetim Muhasebe Yönetmeliği'nin 205, 206 ve 207'nci maddelerinde 280 Gelecek Yıllara Ait Giderler Hesabı'nın niteliği, hesaba ilişkin işlemler ve hesabın işleyişi düzenlenmiştir.

Bu hükümler gereğince; gelecek yıllara ait giderler hesabı; dönem içinde ödenen ancak, gelecek yılların faaliyet hesaplarına dâhil edilecek olan giderlerin izlenmesi için kullanılacaktır. Peşin ödenen giderlerden içinde bulunulan faaliyet dönemini takip eden dönemlerde giderleştirilecek olanlar, ilgili oldukları dönemlerde tahakkuk ettirmek üzere bu hesapta izlenmelidir. Gelecek yıllara ait giderler hesabında kayıtlı tutarlardan içinde bulunulan faaliyet dönemini takip eden dönemde gider hesaplarına yansıtılması gerekenler, dönem sonunda bu hesaba alacak, dönen varlıklar ana hesap grubu içindeki 180-Gelecek Aylara Ait Giderler Hesabına borç kaydedilerek muhasebeleştirilecektir. 180 Gelecek aylara ait giderler hesabında kayıtlı tutarlar ise ilgili oldukları ay sonlarında gider olarak tahakkuk ettirilmesi amacıyla bu hesaba alacak, 630-Giderler Hesabına borç kaydedilerek muhasebeleştirilecektir.

Kurumun 2010 yılında, 2011 yılına ilişkin peşin ödediği 467.775,02 TL. tutarındaki hizmet binası kira ödemesinin, 280 Gelecek Yıllara Ait Giderler Hesabına kaydedildikten sonra 2011 yılında ilgili hesaplara alınarak giderleştirilmesi gerekirken bu işlemin yapılmaması 2017 mali tablolarında yer alan bilgilerin doğruluğu ve güvenilirliğini etkilemiştir.

Kamu idaresi cevabında; Gelecek Yıllara Ait Giderler hesabına alınan tutarın sehven kapatılmadığından mizan hesaplarında borç bakiyesi verdiği, söz konusu tutarın “630 Giderler Hesabına” aktararak kapatıldığı bildirilmiştir.

Sonuç olarak; Gelecek Yıllara Ait Giderler hesabına alınan tutarın 10.05.2018 tarih 2169 sayılı muhasebe işlem fişi ile kapatıldığı görülmüşse de;

Denetim görüşümüze esas olan 2017 yılı mali tablolarında bir düzeltme söz konusu olmamaktadır. Bu uygulama ile 280 Gelecek Yıllara Ait Giderler Hesabı başta olmak üzere, mali tablolar gerçek durumu yansıtmamaktadır.

BULGU 2: Mahsup Dönemine Aktarılan Avans ve Krediler Hesabı'nın Kullanılmaması

Başkanlıkta harcaması yapılmış; kanıtlayıcı belgeleri ise yıl sonuna kadar teslim edilmemiş veya incelemesi tamamlanmamış olan avanslar için 165-Mahsup Dönemine Aktarılan Avans ve Krediler Hesabının kullanılmadığı görülmüştür.

“Ön ödemelerin mahsup dönemine aktarılması” başlıklı 14. maddesinde,

“Muhasebe birimine verilen mahsup belgelerinden incelenmesi yıl sonuna kadar tamamlanamayan ön ödeme artıkları ile malın teslim alındığı, hizmetin gördürüldüğü veya işin yaptırıldığı, ancak belgelerin mahsup döneminde verileceği ilgili idare tarafından mali yılın sonuna kadar muhasebe birimine yazılı olarak bildirilen ön ödemeler, mahsup dönemine ödeneği ile birlikte devredilir. Mahsup döneminde de kapatılmayan ön ödeme tutarı, dönem sonunda mutemet adına borç kaydedilerek ön ödeme hesabı kapatılır. Karşılığı ödenekler iptal edilir...” hükmü düzenlenmiştir.

Merkezi Yönetim Muhasebe Yönetmeliği'nin 110'uncu maddesi gereğince; mahsup dönemine aktarılan ön ödemelerden, ilgili harcama belgeleri muhasebe birimine geldiğinde, tutarı 165-Mahsup Dönemine Aktarılan Avans ve Krediler Hesabı'na alacak, 630-Giderler Hesabı veya varlığa dönüştürülecek bir harcama unsuru ise ilgili varlık hesabına borç; 835-Gider Yansıtma Hesabı'na alacak, 834-Geçen Yıl Bütçe Mahsupları Hesabı'na borç ve 906-907 ödenek hesapları kullanılmak suretiyle kapatılır. Mahsup dönemine aktarılan avans ve krediler hesabından süresi içinde kapatılmayan tutarlar ise 165-Mahsup Dönemine Aktarılan Avans ve Krediler Hesabına alacak, 140-Kişilerden Alacaklar hesabına ise borç kaydedilir.

Başkanlık'ta harcaması yapılmış kanıtlayıcı belgeleri yıl sonuna kadar teslim edilmeyen veya incelemesi tamamlanmayan ve kapatılmayan avanslar için 165-Mahsup Dönemine Aktarılan Avans ve Krediler Hesabı kullanılmamaktadır. Bu avanslar ve ödeneği mahsup dönemine aktarılmadan 140- Kişilerden Alacaklar hesabına alınmaktadır.

Başkanlık avans ödemelerine ilişkin 165-Mahsup Dönemine Aktarılan Avans ve Kredileri Hesabının kullanılmaması yer verilen mevzuat hükümlerine aykırı olup aynı zamanda mali tabloların gerçek durumu yansıtmasına engel teşkil etmektedir.

Harcaması yapılmış kanıtlayıcı belgeleri yıl sonuna kadar teslim edilmeyen veya incelemesi tamamlanmayan avansların 165-Mahsup Dönemine Aktarılan Avans ve Krediler Hesabı'nda izlenmesi gerekmektedir.

Kamu idaresi cevabında; Yılsonu verilen avansların bir aylık sürenin dolmaması nedeniyle ve yılsonu devretmeyen hesaplar olan 160 Avans ve Krediler hesabı ile 161 Personel Avansları mahsup dönemine aktarılmayarak 140 hesaba alarak devir işlemleri ivedilikle yapılması ve yeni döneme geçiş sıkıntısı yaşanmaması amaçlı olarak Muhasebat Genel Müdürlüğünün yazılı talimatı ile "165-Mahsup Dönemine Aktarılan Avans ve Krediler" Hesabı mahsup dönemi aktarma işlemi kullanılmadığı bildirilmiştir.

Sonuç olarak; Yılsonu verilen avansların mahsup dönemine aktarılmayarak 140 hesaba alarak devir işlemleri ivedilikle yapılması ve yeni döneme geçiş sıkıntısı yaşanmaması amaçlı olarak Muhasebat Genel Müdürlüğünün yazılı talimatı ile 165-Mahsup Dönemine Aktarılan Avans ve Krediler hesabının kullanılmadığı bildirilmişse de;

Mevzuat hükmü gereğince mahsup dönemine aktarılan avansların 165-Mahsup Dönemine Aktarılan Avans ve Krediler Hesabında takip edilmesi gerekmektedir. Denetim görüşümüze esas olan 2017 yılı mali tabloları, Mahsup Dönemine Aktarılan Avans ve Krediler Hesabının kullanılmaması nedeniyle gerçek durumu yansıtmamaktadır.

6. DENETİM GÖRÜŞÜ

Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığının 2017 yılına ilişkin ekte yer alan mali rapor ve tablolarının, "Denetim Görüşünün Dayanakları" bölümünde belirtilen hesap alanları hariç tüm önemli yönleriyle doğru ve güvenilir bilgi içerdiği kanaatine varılmıştır.

7. DENETİM GÖRÜŞÜNÜ ETKİLEMİYEN TESPİT VE DEĞERLENDİRMELER

BULGU 1: Avansların Mevzuatın Öngördüğü Sürede Kapatılmaması ve Takibinin Yapılmaması

Başkanlık'ta avansların, mevzuatın öngördüğü süre içerisinde kapatılmadığı ve takibinin yapılmadığı tespit edilmiştir.

5018 sayılı Kamu Mali Yönetim ve Kontrol Kanunu'nun 35'inci maddesinde: "Her mutemet ön ödemelerden harcadığı tutara ilişkin kanıtlayıcı belgeleri, ilgili kanunlarında ayrıca belirtilmemiş olması halinde avanslarda bir ay, kredilerde ise üç ay içinde muhasebe yetkilisine vermek ve artan tutarı iade ederek hesabını kapatmakla yükümlüdür. Süresi

içerisinde mahsup edilmeyen avanslar hakkında 21.07.1953 tarihli ve 6183 sayılı Kanun hükümleri uygulanır” hükmü,

Ön Ödeme Usul ve Esasları Hakkında Yönetmelik'in “Ön Ödemelerde Mahsup Süresi ve Sorumluluk” başlıklı 11'inci maddesinde ise: “Her mutemet ön ödemelerden harcadığı tutara ilişkin kanıtlayıcı belgeleri, ilgili kanunlarında ayrıca belirtilmemiş olması halinde avanslarda bir ay, kredilerde ise üç ay içinde muhasebe yetkilisine vermek ve artan tutarı iade ederek hesabını kapatmakla yükümlüdür” hükmü yer almıştır.

Merkezi Yönetim Muhasebe Yönetmeliği'nin 102/b-6'ncı ve 104/b-3'üncü maddelerindeki düzenlemeler gereğince, süresi içinde mahsup veya iade edilmeyen avanslar, 140-Kişilerden Alacaklar Hesabına borç kaydedilerek takibi yapılır.

Başkanlık'ta avanslar, mevzuatın öngördüğü süre içerisinde kapatılmamaktadır. Süresi içinde kapatılmayan avanslar, avans hesaplarında yıl sonuna kadar bekletilmekte, ancak yıl sonunda 140-Kişilerden Alacaklar Hesabına kaydedilmekte takip işlemlerine ise takip eden yılda başlanmaktadır.

Süresinde kapatılmayan avansların, yaygın bir uygulama olarak yıl içinde verilen avansın süresi dolduğu andan itibaren 140-Kişilerden Alacaklar Hesabına kaydedilmemesi, Merkezi Yönetim Muhasebe Yönetmeliği'nin anılan madde hükmüne aykırıdır. Yıl içinde takip ve tahsil edilmeyen avans tutarları mali tablo bilgilerinin doğruluğunu etkilemektedir.

Avansların, harcama yetkilisi mutemetleri ve muhasebe birimi tarafından takip edilmesi, süresinde kapatılmasının sağlanması, süresinde kapatılmayan avansların tahsili amacıyla işlem tesis edilmesi ve mevzuatın hükmettiği şekliyle süresi geçtiği takdirde tespit edilip ilgili kişi adına açılacak 140-Kişilerden Alacaklar Hesabına kaydedilerek takip ve tahsilinin yapılması kaynakların etkili, ekonomik, verimli ve hukuka uygun olarak kullanılmasını teminen gerekmektedir.

Kamu idaresi cevabında; "Mutemet avanslarında sehven kişi borcuna alınmayan tutarların bundan sonraki dönemde daha özenli takip edilmesinin sağlanacağını" bildirmiştir.

Sonuç olarak; Kamu idaresi cevabında, mutemet avanslarında sehven kişi borcuna alınmayan tutarların bundan sonraki dönemde daha özenli takip edilmesinin sağlanacağı ifade edilmiş olmakla birlikte, uygulama takip eden denetimlerde izlenecektir.

BULGU 2: Özel Hesap Kapsamında Gerçekleştirilen İş ve İşlemlerin 5018, 4734 ve 4735 Sayılı Kanun Hükümlerine Tabi Olmaksızın Yürütülmesi

Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı Bütçesinden Yurtdışında veya Doğrudan Yurtdışındaki Faaliyetler İçin Tefrik Edilen ödeneklerden "Özel Hesap"a aktarılan tutarların harcanması, 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu ve 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu ve 4735 sayılı Kamu İhale Sözleşmeleri Kanunu hükümlerine tabi olmaksızın yürütülmektedir.

5978 sayılı Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun'un "Kaynak yönetimi" başlıklı 27'nci maddesinde *"Bu Kanun kapsamında Başkanlığa verilen görevlerden yurtdışında veya doğrudan yurtdışındaki faaliyetlere yönelik olarak kullanılmak üzere tefrik edilen ödeneklerden, Bakan tarafından belirlenecek olan kısımlar Başkanlık bütçesine gider kaydedilmek suretiyle özel hesaba aktarılır. Aktarılan bu tutarların harcanması, muhasebeleştirilmesi ve denetlenmesine ilişkin usûl ve esaslar Maliye Bakanlığı ile Başkanlıkça müştereken belirlenir."* hükmü yer almaktadır.

Bu hüküm gereğince; "Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı Bütçesinden Yurtdışında veya Doğrudan Yurtdışındaki Faaliyetler İçin Tefrik Edilen Ödeneklerden Uygun Görülen Tutarların Özel Hesaba Aktarılarak, Harcanması, Muhasebeleştirilmesi ve Denetlenmesine ilişkin Usul ve Esaslar" düzenlenmiştir.

Usul ve Esasların "Temel İlkeler" başlıklı 11'inci maddesinin (2) numaralı bendinde; *"Özel hesaptan yapılacak harcamalar, 10/12/2003 tarihli ve 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu ve 4/1/2002 tarihli ve 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu ve 5/1/2002 tarihli ve 4735 sayılı Kamu İhale Sözleşmeleri Kanunu hükümlerine tabi değildir"* şeklinde düzenleme yapılmıştır.

5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'nun 'Kapsam' başlıklı 2'nci maddesinde; *"Bu Kanun, merkezi yönetim kapsamındaki kamu idareleri, sosyal güvenlik kurumları ve mahallî idarelerden oluşan genel yönetim kapsamındaki kamu idarelerinin mali yönetim ve kontrolünü kapsar."*

4734 sayılı Kamu İhale Kanunu'nun 'Kapsam' başlıklı 2'nci maddesinde; *"Aşağıda belirtilen idarelerin kullanımında bulunan her türlü kaynaktan karşılanan mal veya hizmet alımları ile yapım işlerinin ihaleleri bu Kanun hükümlerine göre yürütülür:"*

a) (Değişik: 1/6/2007-5680/1 md.) Genel bütçe kapsamındaki kamu idareleri ile özel bütçeli idareler, il özel idareleri ve belediyeler ile bunlara bağlı; döner sermayeli kuruluşlar, birlikler (meslekî kuruluş şeklinde faaliyet gösterenler ile bunların üst kuruluşları hariç), tüzel kişiler...”

4735 sayılı Kamu İhale Sözleşmeleri Kanunu'nun 'Kapsam' başlıklı 2 nci maddesinde; “Bu Kanun, Kamu İhale Kanununa tabi kurum ve kuruluşlar tarafından söz konusu Kanun hükümlerine göre yapılan ihaleler sonucunda düzenlenen sözleşmeleri kapsar.”

hükümleri tesis edilmiştir.

Yukarıda zikredilen 5018, 4734 ve 4735 sayılı Kanunların kapsamla ilgili hükümlerine bakıldığında, Başbakanlık Yurtdışı Türkler ve Akraba Toplulukları Başkanlığı tasarrufunda bulunan bu özel hesabın, bu üç Kanunun da kapsamı dâhilinde olduğu açıktır. Ayrıca hukuk sistemimizdeki normlar hiyerarşisine göre kanunla konulan bir zorunluluk ancak bir kanunla kaldırılabilirdiğinden; zikredilen idari düzenleme ile Başkanlığın, tasarrufu altındaki bu özel hesabı sözkonusu kanunların kapsamı dışına çıkarması, mevcut hukuk düzeni çerçevesinde mümkün görünmemektedir.

Ayrıca Sayıştay görüşü alınmak üzere gönderilen Usul ve Esaslara yönelik Sayıştay Daireler Kurulunun 22.10.2014 tarih ve 1446/3 sayılı Kararında sözkonusu Usul ve Esaslar'ın konusu olan işlemlerin, 5018, 4734 ve 4735 sayılı Kanunların kapsamına dahil olması gerektiği yönündeki kararı mevcuttur.

Başkanlık "Özel hesap"ına ilişkin düzenlenen sözkonusu Usul ve Esaslar'ın 11 nci maddesi (2) no.lu bendinde yer alan; “Özel hesaptan yapılacak harcamalar, 10/12/2003 tarihli ve 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu ve 4/1/2002 tarihli ve 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu ve 5/1/2002 tarihli ve 4735 sayılı Kamu İhale Sözleşmeleri Kanunu hükümlerine tabi değildir.” şeklindeki düzenlemenin, yasal dayanağı bulunmamaktadır.

Kamu idaresi cevabında; Özel hesap kapsamındaki çalışmaların acil ve hassas çalışmalar olmaları, 4734 sayılı Kanun ve ilgili diğer mevzuata tabi olunması bu çerçevede yapılan iş ve işlemleri güçleştireceği, yapılmasını imkânsız hale getireceği, bu nedenle muafiyet hükmünün çalışmalar açısından elzem olduğu ifade edilmiş, bu çerçevede Başkanlığın Sayıştay görüşü doğrultusunda gerekli düzenlemeleri yapmak üzere çalışmalara başladığı bildirilmiştir.

Sonuç olarak; Başkanlığın, Sayıştay görüşü doğrultusunda gerekli düzenlemeleri yapmak üzere çalışmalara başladığı bildirilmişse de;

Bu hususa geçmiş Denetim Raporlarında yer verilmiş olmasına ve Kamu idaresi tarafından geçmiş yıl raporlarına aynı şekilde Sayıştay görüşü doğrultusunda gerekli düzenlemeleri yapmak üzere çalışmalara başlandığı bildirilmesine rağmen, Başkanlık tarafından herhangi bir işlem yapılmamıştır. Uygulama takip eden denetimlerde izlenecektir.

Sayıştay Daireler Kurulunun 22.10.2014 tarih ve 1446/3 sayılı Kararında sözkonusu Usul ve Esaslar'ın konusu olan işlemlerin, 5018, 4734 ve 4735 sayılı Kanunların kapsamına dahil olması gerektiği yönünde kararı mevcut olup uygulamanın bu yönde düzenlenmesi gerekmektedir.

Benzer Kurum uygulamalarında kurum teşkilat kanunlarında yer verilen "Kaynak Yönetimi" maddesi ile "Özel Hesap" a ilişkin muafiyet düzenlenmişken, yurt dışı türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı Teşkilat Kanunu'nda yer alan "Kaynak Yönetimi" maddesinde muafiyet hükmüne yer verilmemiştir. Bu durumda Özel Hesap Usul ve Esaslar'ın konusu olan işlemlerin, 5018, 4734 ve 4735 sayılı Kanunların kapsamına dahil olması gerekmektedir.

BULGU 3: Kamu Kurumları Tarafından Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığına Kiralanan Hizmet Binası Kiralama Giderlerinin Harcama Belgelerinin Ödeme Belgesine Bağlanmaması

Başkanlığın hizmet binası olarak kiraladığı taşınmaz kira ödemelerine ilişkin düzenlenen ödeme emri belgelerinin ekine, harcama belgelerinin eklenmediği tespit edilmiştir.

Harcama belgeleri yönetmeliğinin 45'inci maddesinde, taşınmaza ilişkin kira bedellerinin ödenmesinde taahhüt dosyası ve faturanın ödeme emrine bağlanması gerektiği düzenlenmiştir.

Merkezi yönetim harcama belgeleri ile ilgili 24 nolu Muhasebat Genel Müdürlüğü Genel Tebliği'nin "Fatura" başlıklı 3'üncü maddesine göre; kanunen fatura veya fatura yerine geçen belgeleri düzenlemek zorunda olmayanlardan yapılan alımlarda, idarelerce Merkezi Yönetim Harcama Belgeleri Yönetmeliği 1 örnek numaralı eki Harcama Pusulası düzenlenerek ödeme belgesi ekine bağlanacağı belirtilmiştir. Ayrıca, fatura düzenlemek zorunda olmayan kamu idarelerinden yapılan alımlarda her ne adla düzenlenmiş olursa olsun, yapılan alım karşılığında 31/12/2005 tarihli ve 26040 üçüncü mükerrer sayılı Resmî Gazetede

yayımlanan Muhasebe Yetkilisi Mutemetlerinin Görevlendirilmeleri, Yetkileri, Denetimi ve Çalışma Usul ve Esasları Hakkında Yönetmeliğin 14 üncü maddesinde belirlenen asgarî bilgileri taşıyan alındı, ödeme belgesi ekine bağlanacağı düzenlenmiştir.

Kurumun Ankara Üniversitesi ve Vakıflar Genel Müdürlüğünden kiraladığı taşınmazlar için ödeme emri belgelerinin ekine ilgili kurumlardan alınacak harcama belgelerini eklemediği anlaşılmış olup yapılan harcamaya ilişkin kanıtlayıcı belgelerin mevzuata uygun şekilde eklenmesi gerekmektedir.

Kamu idaresi cevabında; Kiralanan taşınmazların kira ödemelerinde 2018 Yılı Ocak ayından itibaren ödeme emri belgesine Merkezi Yönetim Harcama Belgeleri Yönetmeliğinin 45'inci maddesine istinaden harcama pusulası eklenmeye başlandığı bundan sonraki dönemde de aynı uygulamanın hassasiyetle devam edeceği bildirilmiştir.

Sonuç olarak; Kamu idaresi cevabında, kiralanan taşınmazların kira ödemelerinde 2018 Yılı Ocak ayından itibaren ödeme emri belgesine Merkezi Yönetim Harcama Belgeleri Yönetmeliğinin 45 inci maddesine istinaden harcama pusulası eklenmeye başlandığı bundan sonraki dönemde de aynı uygulamanın hassasiyetle devam edeceği ifade edilmiş olup, konuya ilişkin izleme takip eden denetimlerde yapılacaktır.

BULGU 4: Uluslararası Kuruluş Kaynaklarından Proje Karşılığı Edindiği Hibe Tutarları İle Gerçekleştirilen Hizmet Alımlarında Uygulanan İhale Yönteminin Hatalı Olması

Uluslararası kuruluş kaynaklarından proje karşılığı alınan hibe tutarları ile yapılan “Geçici Koruma Altında Bulunanlara Yönelik İleri Düzey Türkçe Eğitimi Projesi” hizmet alımında belli istekliler arasında ihale usulü yerine pazarlık usulünün uygulandığı tespit edilmiştir.

Uluslararası kuruluş kaynaklarından proje karşılığı alınan hibe tutarları ile yapılan ihalelerde Avrupa Birliği ve Uluslararası Kuruluş Kaynaklarından Kamu İdarelerine Proje Karşılığı Aktarılan Hibe Tutarlarının Harcanması ve Muhasebeleştirilmesine İlişkin Yönetmelik'in 6. maddesi gereği 150.000-TL'yi aşan alımlar için 4734 sayılı Kamu İhale Kanununun 3 üncü maddesinin (f) bendi kapsamında yapılacak ihalelere ilişkin 1/12/2003 tarihli ve 2003/6554 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile belirlenen esaslar uygulanacaktır.

Bakanlar Kurulu Kararınının 18'inci maddesinde mal ve hizmet alımlarında kullanılacak usuller belli istekliler arasında ihale usulü, pazarlık usulü ve doğrudan temin olarak belirlenmiştir. Kararın 19'uncu maddesinde açıklanan belli istekliler arasında ihale usulüne

göre, belli istekliler arasında ihale usulü, yapılacak ön yeterlik değerlendirmesi sonucunda İdarece davet edilen isteklilerin teklif verebildiği usul olarak tanımlanmış, bu usule göre yapılacak ihalelerde adayların başvurularını hazırlayabilmeleri için en az on iş günü süre tanınarak ön yeterlik ilanı yapılacağı belirlenmiştir. Kamu İhale Kanunundaki açık ihale usulündeki mantığa benzer şekilde bu mevzuata göre belli istekliler arasında ihale usulü öncelikli ihale usulü olarak belirlenmiştir.

Bakanlar Kurulu Kararına göre pazarlık usulünün uygulanabilmesi özel şartlara tabi tutularak tek tek sayılmıştır. Kurum, “Geçici Koruma Altında Bulunanlara Yönelik İleri Düzey Türkçe Eğitimi Projesi” hizmet alımında, Kararın Pazarlık Usulü başlıklı 20. maddesinin b bendine dayanarak ihale yapmıştır. İlgili madde “Doğal afetler, salgın hastalıklar, can veya mal kaybı tehlikesi gibi ani ve beklenmeyen veya İdare tarafından önceden öngörülemeyen olayların ortaya çıkması üzerine ihalenin ivedi olarak yapılmasının zorunlu olması” hallerine işaret etmektedir.

‘Geçici Koruma Altında Bulunanlara Yönelik İleri Düzey Türkçe Eğitimi Projesi’ işi 2015 yılından beri devam etmekte olan ve her yıl yenilenen, Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği tarafından bütçesi onaylandıktan sonra ihale edilen ve ‘önceden öngörülemeyen’ şeklinde nitelendirilemeyecek olan süregelen bir iştir. 2.072.512,50 TL tutarlı bu işin temel ihale usulü olan belli istekliler arasında ihale usulü ile yapılması ve ilan edilerek saydamlığın sağlanması ve gerekli rekabet koşullarının oluşturulması gerekmektedir. Pazarlık usulünün kullanılması ve kurum tarafından belirli firmalar davet edilerek bir firmaya işin verilmesi, mevzuatta istisnai şekilde tanımlanan yöntemin mevzuata aykırı şekilde kullanılmasına ve rekabet şartlarının zedelenmesine yol açmaktadır.

Bakanlar Kurulu Kararının 5’inci maddesine göre, idare, bu esaslara göre yapılacak ihalelerde; saydamlığı, rekabeti, eşit muameleyi, güvenilirliği, gizliliği, kamuoyu denetimini, ihtiyaçların uygun şartlarla ve zamanında karşılanmasını ve kaynakların verimli kullanılmasını sağlamakla sorumludur. Kurumun belirlenmiş limiti aşan (150.000 TL) Geçici Koruma Altında Bulunanlara Yönelik İleri Düzey Türkçe Eğitimi Projesi hizmet alımında tabi olduğu mevzuata uygun şekilde, saydamlığı ve rekabeti sağlayacak şekilde ihaleye çıkması gerekmektedir.

Kamu idaresi cevabında; Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı'na (AFAD) bağlı konaklama merkezlerine girişlerin güvenlik nedeniyle özel izne tabi olduğu, mültecilerle doğrudan temas kuracak kişilerin bu güvenlik hassasiyetleri dikkate alınarak tespit edilmesinin gerektiği,

Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği (BMMYK) tarafından sağlanan paranın geri gönderilmeden harcanması, başvuru ve eğitim alacak öğrenci sayısının ve dolayısıyla ihtiyaçların belirlenmesi, eğitim takviminin aksamaması, bir sonraki yıl bütçesinin onaylanması ve bütçe aktarımının beklenmesi nedeniyle hizmet alımı işi için kısıtlı bir sürenin söz konusu olduğu,

Kamu İhale Kanununun 13. Maddesinde yer alan “*Yaklaşık maliyeti eşik değerlere eşit veya bu değerleri aşan belli istekliler arasında yapılacak ihalelerde ön yeterlik değerlendirmesi sonucunda yeterliği belirlenen adaylara ihale gününden en az kırk gün önce davet mektubu gönderilmesi zorunludur*” hükmü uyarınca hizmet alımının belli istekliler arasında ihale usulü ile yapılmasının yine süre yönünden imkânsız olması nedenlerinden dolayı 4734 sayılı Kamu İhale Kanununun 3 üncü maddesinin (f) bendi kapsamında yapılacak ihalelere ilişkin 1/12/2003 tarihli ve 6554 sayılı Bakanlar Kurulu Kararın Pazarlık Usulü Başlıklı 20. Maddesinin (b) bendine dayanarak ihale edilmesi uygun görüldüğü bildirilmiştir.

Sonuç olarak; ‘Geçici Koruma Altında Bulunanlara Yönelik İleri Düzey Türkçe Eğitimi Projesi’ işi 2015 yılından beri devam etmekte olan ve her yıl yenilenen, Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği tarafından bütçesi onaylandıktan sonra ihale edilen ve ‘önceden öngörülemeyen’ şeklinde nitelendirilemeyecek olan süregelen bir iştir. Bu işin temel ihale usulü olan belli istekliler arasında ihale usulü ile yapılması ve ilan edilerek saydamlığın sağlanması ve gerekli rekabet koşullarının oluşturulması gerekmektedir. Pazarlık usulünün kullanılması ve kurum tarafından belirli firmalar davet edilerek bir firmaya işin verilmesi, mevzuatta istisnai şekilde tanımlanan yöntemin mevzuata aykırı şekilde kullanılmasına ve rekabet şartlarının zedelenmesine yol açmaktadır.

İhalenin dayandırıldığı 1/12/2003 tarihli ve 2003/6554 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı'nın Pazarlık Usulü başlıklı 20.'inci maddesinin "b" bendi “Doğal afetler, salgın hastalıklar, can veya mal kaybı tehlikesi gibi ani ve beklenmeyen veya İdare tarafından önceden öngörülemeyen olayların ortaya çıkması üzerine ihalenin ivedi olarak yapılmasının zorunlu olması” hallerine işaret etmektedir.

Bakanlar Kurulu Kararının 5'inci maddesine göre, idare, bu esaslara göre yapılacak ihalelerde; saydamlığı, rekabeti, eşit muameleyi, güvenilirliği, gizliliği, kamuoyu denetimini, ihtiyaçların uygun şartlarla ve zamanında karşılanmasını ve kaynakların verimli kullanılmasını sağlamakla sorumludur. Kurumun belirlenmiş limiti aşan (150.000 TL) Geçici Koruma Altında Bulunanlara Yönelik İleri Düzey Türkçe Eğitimi Projesi hizmet alımında tabi

olduğu mevzuata uygun şekilde, saydamlığı ve rekabeti sağlayacak şekilde ihaleye çıkması gerekmektedir.

BULGU 5: Özel Hesaba İlişkin Muhasebe İşlemlerinde Muhasebe İşlem Fişine Harcama Belgeleri ve Kanıtlayıcı Belgelerin Eklenmemesi

Başkanlık özel hesabında, kanıtlayıcı ve eki belgelerin mevzuat gereği ödeme emri belgesine eklenmesi gerekirken, muhasebe işlem fişine eklenmediği ayrı yerlerde muhafaza edildiği görülmüştür.

Kamu harcamalarının belirlenmiş usul ve esaslara uygun olarak yapıldığına ve gerçekleştirildiğine ilişkin, görevlendirilmiş kişi veya komisyonlarca düzenlenip onaylanan harcama belgeleri muhasebeleştirme evrakına eklenir.

Genel Yönetim Muhasebe Yönetmeliği'nin "İşlemlerin belgeye dayanması ve belge düzeni" başlıklı 15'inci maddesinde;

" (1) Bütün muhasebeleştirme işlemlerinin kanıtlayıcı belgelere dayandırılması zorunludur. Kanıtlayıcı belgeler, muhasebeleştirme belgesinin hazırlanmasını gerektiren ve ilgili mevzuatında belirtilen belgelerden oluşur..."

Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı Bütçesinden Yurtdışında veya Doğrudan Yurtdışındaki Faaliyetler İçin Tefrik Edilen ödeneklerden Uygun Görülen Tutarların Özel Hesaba Aktarılarak, Harcanması, Muhasebeleştirilmesi ve Denetlenmesine ilişkin Usul ve Esaslar"ın "Muhasebeleştirme İşlemleri ve Belgeleri" başlıklı 7'inci maddesinde;

"...(2) Muhasebeleştirme belgesi olarak Merkezi Yönetim Muhasebe Yönetmeliği eki Muhasebe İşlem Fişi kullanılır. Muhasebeleştirme belgelerinin ekine harcama belgelerinin asılları eklenir. Ancak, bu usul ve esasların 5 inci maddesinin birinci fıkrasının (ç) bendinde belirtilen zorunlu hallerde harcama belgesi olarak tutanağın düzenlenmesi yeterlidir.

(3) Özel hesaptan yapılan harcamalarda kullanılacak kanıtlayıcı belgeler için Merkezi Yönetim Harcama Belgeleri Yönetmeliği kıyasen uygulanır. Harcama belgelerinin onaylı nüshaları da Kaynak Yönetim Komisyonu tarafından muhafaza edilir." Hükmü,

Merkezî Yönetim Harcama Belgeleri Yönetmeliği'nin "Ödeme belgeleri ve bağlanacak kanıtlayıcı belgeler" başlıklı 5'inci maddesinde; (Değişik fıkra: RG-5/11/2016-29879)

“Ödeme belgesi iki nüsha olarak Yönetmelikte belirtilen kanıtlayıcı belgelerle birlikte muhasebe birimine verilir. Kanıtlayıcı belgeler ödeme belgesinin birinci nüshasına bağlanır, ödeme belgesinin ikinci nüshası ise muhasebe biriminde saklanır.

Kanıtlayıcı belgeler, kamu harcamalarının belirlenmiş usul ve esaslara uygun olarak yapıldığına ve gerçekleştirildiğine ilişkin, görevlendirilmiş kişi veya komisyonlarca düzenlenip onaylanan belgelerdir.”...hükmü düzenlenmiştir.

Başkanlıkta muhasebeleştirme belgesi olan Muhasebe işlem fişine harcama belgeleri eklenmemektedir. Muhasebe İşlem Fişleri ile kanıtlayıcı belgeler ayrı ortamlarda muhafaza edilmektedir. Harcama belgeleri üzerinde ait olduğu MİF numarası bulunmadığı için eşleştirme yapılamamaktadır. Bu uygulama evrak takibini güçleştirmekte, sıhhatini engellemektedir. Harcama evrakına ait ödeme belgesinin temini ve takibi sağlanamamaktadır. Harcamaya ilişkin ödemenin yapılıp yapılmadığı tutarının denkliği veya ödeme tarihi karşılıklı takip edilememektedir. Bu durum kaynakların etkili ekonomik ve verimli kullanılmasına, sistemin sağlıklı yürümesine engel teşkil etmektedir.

Harcama belgelerinin ait olduğu muhasebeleştirme belgesinin ekinde muhafaza edilmesi yukarıda yer verilen mevzuat hükmü gereğidir.

Kamu idaresi cevabında; Özel hesap kullanılarak yapılan çalışmalara ait belgeleri (Başkan Yrd. Makamı Oluru, Ödeme Emri, Kanıtlayıcı Belgeler vb.) içeren dosyaların güvenli odada, Muhasebe İşlem fişlerinin ise Muhasebe Yetkilisi tarafından muhafaza edildiği ve MİF ve kanıtlayıcı belgelerin belirtilen usullerde muhafazası için gerekli hassasiyetin gösterileceği bildirilmiştir.

Sonuç olarak; Başkanlıkta muhasebeleştirme belgesi olan Muhasebe işlem fişine harcama belgeleri eklenmemesi, muhasebe işlem fişleri ile kanıtlayıcı belgelerin ayrı ortamlarda muhafaza edilmesi, evrak takibini güçleştirmekte, sıhhatini engellemektedir. Kaynakların etkili ekonomik ve verimli kullanılması, sistemin sağlıklı yürümesi ve mevzuata uygunluğun sağlanması için harcama belgelerinin, kanıtlayıcı belgelerin ait olduğu muhasebeleştirme belgesinin ekinde muhafaza edilmesi gerekmektedir.

BULGU 6: Özel Hesapta Yer Alan Tutarların Kamu Haznedarlığı Genel Tebliği Hükümlerine Göre Nemalandırılmaması

Başkanlık Özel hesabına ilişkin banka hesabında bulunan bakiyenin nemalandırılmadığı tespit edilmiştir.

Başkanlık Özel Hesabında bulunan kaynaklar kamu sermayeli bankalarda açtıracakları hesaplarda Kamu Haznedarlığı Genel Tebliği hükümleri çerçevesinde değerlendirilir.

28.03.2002 tarih ve 4749 sayılı Kamu Finansmanı ve Borç Yönetiminin Düzenlenmesi Hakkında Kanun'un 12 ve 16'ncı maddelerine istinaden hazırlanan ve kamu kaynaklarının etkili ve verimli kullanılması ile kamu kurum, kurul, üst kurul, kuruluş ve idarelerinin nakit kaynaklarının izlenebilmesi amacıyla çıkarılan Kamu Haznedarlığı Genel Tebliği'nin 5'inci maddesinin 2'nci fıkrasında;

“(2) Genel bütçe kapsamındaki kamu idareleri dışındaki kurumlar kendi bütçeleri veya tasarrufları altında bulunan her türlü mali kaynaklarını kamu sermayeli bankalarda açtıracakları hesaplarda aşağıdaki araçları kullanarak değerlendirmekle yükümlüdür:

- a) TL cinsi vadesiz ve/veya vadeli mevduat ile özel cari hesap ve/veya katılma hesabı,*
- b) Gerekli görülmesi halinde ve ihtiyaçları ölçüsünde döviz cinsi ödemeleri için vadeli ve/veya vadesiz mevduat ile özel cari hesap ve/veya katılma hesabı,*
- c) İhale, doğrudan satış, ihale öncesi rekabetçi olmayan teklif ya da ikincil piyasadan doğrudan ya da ters repo yoluyla temin etmek suretiyle 4749 sayılı Kamu Finansmanı ve Borç Yönetiminin Düzenlenmesi Hakkında Kanun kapsamında Müsteşarlıkça ihraç edilen borçlanma senetleri ve/veya kira sertifikaları” ....hükmü,*

Merkez Bankası tarafından çıkartılan Mevduat ve Katılım Fonlarının Vadeleri ve Türleri Hakkında 2007/1 sayılı Tebliğ'in (03.02.2007 tarih ve 26423 sayılı Resmi Gazete) “Mevduatın Vadeleri” başlıklı 3'üncü maddesinde;

“(1) Mevduatın vadeleri aşağıdaki şekilde belirlenmiştir

a) Vadesiz mevduat: Bankanın izni aranmaksızın hesap sahibi tarafından istenildiği zaman kısmen veya tamamen çekilebilen, herhangi bir ihbar veya vade koşulu taşımayan ve faiz tahakkukları yıl sonunda veya hesabın kapatılmasında yapılan mevduattır.

b) İhbarlı mevduat: Çekileceği tarihten 7 gün önce yazılı bir ihbar verilmek suretiyle çekilebilecek mevduattır.

c) *Vadeli mevduat: 1 aya kadar vadeli (1 ay dahil), 3 aya kadar vadeli (3 ay dahil), 6 aya kadar vadeli (6 ay dahil), 1 yıla kadar vadeli ve 1 yıl ve daha uzun vadeli (1 ay, 3 ay, 6 ay ve yıllık faiz ödemeli) olarak açılacak mevduattır.*

ç) *Birikimli mevduat: Asgari 5 yıl vade ile açılan, sözleşme ile belirlenen aylık veya üç aylık sürelerde hesaba para yatırmaya imkan veren mevduattır.*” hükmü ile,

Merkez Bankası’nca çıkarılan Mevduat ve Kredi Faiz Oranları ve Katılma Hesapları Kâr Ve Zarara Katılma Oranları ile Kredi İşlemlerinde Faiz Dışında Sağlanacak Diğer Menfaatler Hakkında 2006/1 sayılı (Tebliğ’de değişiklik yapan 2014/6 sayılı Tebliğ ile güncellenen) Tebliğ’in 3’üncü maddesi 1’inci fıkrasında:

“(1)Bankalarca, mevduata uygulanacak sabit veya değişken faiz oranları serbestçe belirlenir...” hükmü düzenlenmiştir.

Başkanlık tarafından yukarıda yer verildiği üzere mevzuatın hükmettiği bankada bulunan özel hesaba ilişkin paraların değerlendirilmesine ilişkin herhangi bir işlem tesis edilmemiş ve banka ile protokol düzenlemek suretiyle faiz belirlemesi yapılmamıştır.

Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı Bütçesinden Yurtdışında veya Doğrudan Yurtdışındaki Faaliyetler İçin Tefrik Edilen ödeneklerden Uygun Görülen Tutarların Özel Hesaba Aktarılarak, Harcanması, Muhasebeleştirilmesi ve Denetlenmesine ilişkin Usul ve Esaslar’ ın “Özel Hesabın Nemalandırılması başlıklı 8’inci maddesinde;

“Başkanlık Özel Hesabı, mali piyasaların ekonomik şartlarına uygun olarak nemalandırılabilir. Bu şekilde elde edilen gelirler ile promosyon veya başka isimler altında bankalarca sağlanan kaynaklar da bu Usul ve Esaslar çerçevesinde kullanılır.” hükmü ile

Anılan Usul ve Esasların “Sorumluluk” başlıklı 10’uncu maddesinde;

“(1) Başkan, bu Usul ve Esaslar çerçevesinde özel hesabın işleyişinden, kaynakların verimli ve etkin bir şekilde kullanılması hususunda gerekli tedbirlerin alınmasından sorumludur.” hükmü yer almıştır.

Anılan mevzuat hükümleri gereğince Başkanlık, Özel Hesapta yer alan tutarları Kamu Haznedarlığı Genel Tebliği hükümleri çerçevesinde değerlendirmekle; Başkan ise özel hesabın verimli ve etkin bir şekilde kullanılmasından yükümlüdür.

Yurtdışı Türkler ve Akraba Toplulukları Başkanlığı Özel hesabına ilişkin Banka hesabında bulunan bakiye, nemalandırılmamakta ve değerlendirilmemektedir. Başkanlık Özel

Hesabına ilişkin faiz geliri elde edilmemiş olması, kurum Özel Hesabının eksik gelir tahsilatına neden olmuş, gelir hesapları banka hesaplarından elde edilecek faiz tutarı kadar eksik hesaplanmıştır.

Bu uygulama muhasebenin “Tamlık” ilkesine ve mevzuata aykırılık teşkil etmektedir.

Belirtilen açıklamalar doğrultusunda banka hesaplarında mevcut paraların, anılan mevzuat hükümleri gereği değerlendirilmesi gerekmektedir.

Kamu idaresi cevabında; Özel hesaptaki tutarlar “Kamu Haznedarlığı Genel Tebliği” hükümleri çerçevesinde 23.02.2018 tarihinden itibaren nemalandırıldığı, konuya bundan sonra da azami özen gösterileceği bildirilmiştir.

Sonuç olarak; Özel hesaptaki tutarlar “Kamu Haznedarlığı Genel Tebliği” hükümleri çerçevesinde 23.02.2018 tarihinden itibaren nemalandırıldığı, konuya bundan sonra da azami özen gösterileceği bildirilmişse de uygulama takip eden denetimlerde izlenecektir.

Muhasebenin tamlık ilkesi ve mevzuata uygunluğu teminen, banka hesaplarındaki mevcut tutarların, anılan mevzuat hükümleri gereği değerlendirilmesi gerekmektedir.

BULGU 7: Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı Tarafından Verilen İdari ve Mali Desteklere İlişkin Usul ve Esaslar Belirlenmeden Ödeme Yapılması

Başkanlıkça, hedef kitleye yapılan desteklerin, Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanunda belirlenmesini hükmettiği usul ve esasların belirlenmeden gerçekleştirildiği görülmüştür.

Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun’un “Kurumsal İlişkiler ve İletişim Daire Başkanlığı” başlıklı 10’uncu maddesinde;

“(1) Kurumsal İlişkiler ve İletişim Daire Başkanlığının görevleri şunlardır:

a) Yurtdışında yaşayan vatandaşların ve kaybettirme hâlleri dışında vatandaşlıktan çıkmış olanların kurdukları sivil toplum kuruluşları ile bu Kanunda belirtilen konularda faaliyette bulunan sivil toplum kuruluşlarının başarılı çalışmalar yapabilmeleri için kapasite geliştirme program ve projeleri geliştirmek, uygulamak ve benzeri çalışmalara ve projelere idarî ve malî destekte bulunmak,

b) *Bu Kanunda belirtilen amaçların gerçekleştirilmesine yönelik olarak, kişi ve kuruluşlarca yurtiçinde ve yurtdışında planlanan faaliyetleri idari, mali veya hibe esaslı olarak desteklemek...*

e) *Hedef kitleye yönelik olarak yapılacak desteklerin esaslarını belirlemek...*” hükmü,

“Yöneticilerin yetkileri ve sorumlulukları” başlıklı 6’ncı maddesinde;

“...(3) *Başkanlık; görev, yetki ve sorumluluk alanına giren ve önceden kanunla düzenlenmiş konularda idarî düzenlemeler yapabilir.*” hükmü,

Geçici 1’inci Maddesinde;

“(1) *Bu Kanunda belirtilen yönetmelikler, Başkanlıkça Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren en geç bir yıl içinde hazırlanarak yürürlüğe konulur...*” hükmü düzenlenmiştir.

Anılan Kanun’un 10’uncu maddesinde sayılmış olan görevlere ilişkin esasların düzenlenmesi gerekliliği aynı maddenin “e” bendinde yer verilmiştir. Zikredilen desteklerin esaslarının belirlenmesinin yetki ve sorumluluğunun "Başkanlık" tarafından yerine getirileceği 6’ncı madde ile düzenlenmiştir. Geçici 1’inci madde ile de bu düzenlemelerin en geç 1 yıl içinde hazırlanarak yürürlüğe konulması gerektiği hükmedilmiştir.

Başkanlıkça “Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığınca Verilecek İdari ve Mali Desteklere Dair Yönetmelik” hazırlanmış verilen destekler bu yönetmelik hükümlerine göre gerçekleştirilmiştir. Fakat, 21 Kasım 2017 tarih ve 30247 sayılı resmi Gazetede yayımlanan Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığınca Verilecek İdari ve Mali Desteklere Dair Yönetmeliğin Yürürlükten Kaldırılması Hakkında Yönetmelik ile uygulanan yönetmelik yürürlükten kaldırılmıştır. Bu yönetmelik yürürlükten kaldırılırken yerine yeni bir düzenleme getirilmemiştir.

Mülga yönetmelik, yerine hazırlanmış olan yeni bir yasal düzenleme ile değil kaldırılmasına ilişkin hazırlanan üç maddelik yönetmelik ile yürürlükten kaldırılmış ve bu konuda bir mevzuat boşluğu oluşmuştur. Başkanlıkça verilmekte olan idari ve mali desteklerin yürütülmesine ilişkin 21 Kasım 2017 tarihinden itibaren belirlenmiş yasal düzenleme bulunmamaktadır. Yapılan incelemelerde 21 Kasım 2017 tarihinden sonra da destek verilmeye devam edildiği tespit edilmiş olup verilen destekler; ödenmesine izin veren kanun maddesinin e bendinde hükmedilmiş olan “Hedef kitleye yönelik olarak yapılacak

desteklerin **esaslarının belirlenmesi” hükmü yerine getirilmeden** herhangi bir "belirlenmiş esas ve usul" takip edilmeksizin gerçekleştirilmektedir.

Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı tarafından verilen İdari ve Mali Desteklere ilişkin esasların mevzuatta yer verildiği üzere belirlenmesi gerekmektedir.

Kamu idaresi cevabında; 5978 sayılı Kanunda yer alan idari ve mali esaslı desteklere ilişkin olarak hazırlanan “Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığınca Verilecek İdari ve Mali Desteklere Dair Yönetmelik “in yürürlükten kaldırılmasını müteakip hedef kitleye yönelik yapılacak desteklerin esaslarının belirlenmesi çalışmalarına başlandığı,

Çalışmalar tamamlanıp yerine hazırlanacak yönetmelik yürürlüğe girene kadar proje esaslı desteklerin eski uygulamalardan hareketle oluşan teamül gereğince uygulanmasına devam edildiği,

Destek esaslarını belirleyecek yeni bir yönetmelik hazırlanarak yürürlüğe konulması konusunda azami gayret gösterileceği bildirilmiştir.

Sonuç olarak; Hedef kitleye yönelik olarak yapılacak desteklerin esaslarını belirleyecek yeni bir yönetmelik hazırlanarak yürürlüğe konulması konusunda azami gayret gösterileceği bildirilmekle, bu zaman zarfında henüz düzenlemenin yapılmadığı ve Kasım 2017 tarihinden itibaren uygulamanın teamüllere dayanılarak gerçekleştiği ifade edilmiştir.

Desteklerin esaslarını belirleyen düzenlemenin hazırlanması hususu takip eden denetimlerde izlenecektir.

Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı tarafından verilen İdari ve Mali Desteklere ilişkin esasların düzenlenmesi Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun’un emrettiği hükümdür.

BULGU 8: Risk Eylem Planlarının Hazırlanmaması

10/12/2003 tarihli ve 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanununun 55'inci maddesi hükmü ile 31.12.2005 tarihli ve 26040 (3. mükerrer) sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan İç Kontrol ve Ön Mali Kontrole İlişkin Usul ve Esaslar’ın 5’inci maddesine dayanılarak Maliye Bakanlığı tarafından 26.12.2007 tarih ve 26738 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan Kamu İç Kontrol Standartları Tebliği hükümleri gereğince idareler tarafından risklere karşı alınacak önlemler belirlenerek Risk Eylem Planları oluşturulmalıdır.

Kamu İç Kontrol Standartları Tebliği 6 no.lu standart ile risklerin belirlenmesi ve değerlendirilmesi düzenlenmiştir;

“ İdareler, sistemli bir şekilde analizler yaparak amaç ve hedeflerinin gerçekleşmesini engelleyebilecek iç ve dış riskleri tanımlayarak değerlendirmeli ve alınacak önlemleri belirlemelidir.

Bu standart için gerekli genel şartlar:

6.1. İdareler, her yıl sistemli bir şekilde amaç ve hedeflerine yönelik riskleri belirlemelidir.

6.2. Risklerin gerçekleşme olasılığı ve muhtemel etkileri yılda en az bir kez analiz edilmelidir.

6.3. Risklere karşı alınacak önlemler belirlenerek eylem planları oluşturulmalıdır”

Başkanlıkta Risk Eylem Planı hazırlanmamıştır. Risklerin belirlenmesi değerlendirilmesi ve alınacak önlemlerin belirlenmesi çerçevesinde eylem planları hazırlanması gerekmektedir.

Kamu idaresi cevabında; İç Kontrol Eylem Planının revize edilerek tekrar hazırlanma aşamasında olduğu, Başkanlık taslak Stratejik Planında da kurum risk haritasının çıkarılması ve eylem planlarının hazırlanmasına yönelik stratejiye yer verildiği, Planın nihai hale gelmesini müteakip Risk Eylem Planları çalışmalarına başlanılacağı bildirilmiştir.

Sonuç olarak; Stratejik Planın nihai hale gelmesini müteakip Risk Eylem Planları çalışmalarına başlanılacağı bildirilmekle, uygulamanın takibi izleyen denetimlerde yapılacaktır.

8. EKLER

EK 1: KAMU İDARESİ MALİ TABLOLARI

TABLO 1.12 BİLANÇO

Kurum Kodu : 40.51		Adı : YURTDIŞI TÜRKLER VE AKRABA TOPLULUKLAR BAŞKANLIĞI		Yıl : 2017	
AKTİF HESAPLAR		N Yılı 2017		PASİF HESAPLAR	
1 DÖNEN VARLIKLAR	19.437.415,27	3 KISA VADELİ YABANCI KAYNAKLAR	1.232.106,73		
10 HAZİR DEĞERLER	16.820.182,88	32 FAALİYET BORÇLARI	794,85		
102 BANKA HESABI	7.208.890,86	320 BÜTÇE EMANETLERİ HESABI	794,85		
104 PROJE ÖZEL HESABI	9.456.900,43	33 EMANET YABANCI KAYNAKLAR	453.111,16		
105 DÖVİZ HESABI	154.391,59	330 ALINAN DEPOZİTO VE TEMİNATLAR HESABI	113.818,72		
14 DİĞER ALACAKLAR	1.797.041,53	333 EMANETLER HESABI	339.292,44		
140 KİŞİLERDEN ALACAKLAR HESABI	1.797.041,53	36 ÖDENECEK DİĞER YÜKÜMLÜLÜKLER	778.178,64		
15 STOKLAR	478.403,03	360 ÖDENECEK VERGİ VE FONLAR HESABI	615.691,55		
150 İLK MADDE VE MALZEME HESABI	478.403,03	361 ÖDENECEK SOSYAL GÜVENLİK KESİNTİLERİ HESABI	162.339,41		
16 ÖN ÖDEMELER	337.590,88	362 FONLAR VEYA DİĞER KAMU İDARELERİ ADINA YAPILAN TAHSİLAT HES	147,68		
162 BÜTÇE DIŞI AVANS VE KREDİLER HESABI	337.590,88		22,08		
19 DİĞER DÖNEN VARLIKLAR	4.196,95	372 KIDEM TAZMİNATI KARŞILIĞI HESABI	22,08		
197 SAYIM NOKSANLARI HESABI	4.196,95	4 UZUN VADELİ YABANCI KAYNAKLAR	2.724.713,42		
2 DURAN VARLIKLAR	832.671,59	43 DİĞER BORÇLAR	1.412,34		
25 MADDİ DURAN VARLIKLAR	364.896,57	430 ALINAN DEPOZİTO VE TEMİNATLAR HESABI	1.412,34		
252 BİNALAR HESABI	250.000,00		2.723.301,08		
253 TESİS, MAKİNE VE CİHAZLAR HESABI	528.247,45	472 KIDEM TAZMİNATI KARŞILIĞI HESABI	2.723.301,08		
254 TAŞITLAR HESABI	354.315,59	5 ÖZ KAYNAKLAR	16.313.266,71		
255 DEMİRBAŞLAR HESABI	6.993.096,81	50 NET DEĞER	16.595.596,12		
257 BİRİKİMİŞ AMORTİSMANLAR HESABI (-)	-7.761.363,28	500 NET DEĞER HESABI	16.595.596,12		
26 MADDİ OLMAYAN DURAN VARLIKLAR	0,00	57 GEÇMİŞ YILLAR OLUMLU FAALİYET SONUÇLARI	15.605.527,20		
260 HAKLAR HESABI	5.862.009,93	570 GEÇMİŞ YILLAR OLUMLU FAALİYET SONUÇLARI HESABI	15.605.527,20		
264 ÖZEL MALİYETLER HESABI	5.994.904,55	58 GEÇMİŞ YILLAR OLUMSUZ FAALİYET SONUÇLARI	-11.259.095,24		
268 BİRİKİMİŞ AMORTİSMANLAR HESABI (-)	-11.856.914,48	580 GEÇMİŞ YILLAR OLUMSUZ FAALİYET SONUÇLARI HESABI (-)	-11.259.095,24		
28 GELECEK YILLARA AİT GİDERLER VE GELİR TAHAKKUKLARI	467.775,02	59 DÖNEM FAALİYET SONUÇLARI	-4.628.761,37		
280 GELECEK YILLARA AİT GİDERLER HESABI	467.775,02	591 DÖNEM OLUMSUZ FAALİYET SONUCU HESABI (-)	-4.628.761,37		
29 DİĞER DURAN VARLIKLAR	0,00				
294 ELDEN ÇIKARILACAK STOKLAR VE MADDİ DURAN VARLIKLAR HESABI	108.857,93				
299 BİRİKİMİŞ AMORTİSMANLAR HESABI (-)	-108.857,93				
AKTİF TOPLAMI	20.270.086,86	PASİF TOPLAMI	20.270.086,86		
Bilanço Dipnotları :					
910 ALINAN TEMİNAT MEKTUPLARI HESABI	1.915.930,26				
911 ALINAN TEMİNAT MEKTUPLARI EMANETLERİ HESABI	1.915.930,26				
920 GİDER TAHHÜTLERİ HESABI	3.316.979,48				
921 GİDER TAHHÜTLERİ KARŞILIĞI HESABI	3.316.979,48				
948 BAŞKA BİRİMLER ADINA İZLENEN ALACAKLAR HESABI	80.122,79				
949 BAŞKA BİRİMLER ADINA İZLENEN ALACAK EMANETLERİ HESABI	80.122,79				

Kurum Kodu : 40.51		Adı : YURTDIŞI TÜRKLER VE AKRABA TOPLULUKLAR BAŞKANLIĞI		Yılı : 2017	
Ekonomik Kodlar		GİDERİN TÜRÜ		Carı Yılı (N)	
630	14 05	Temizleme Ekipmanları		11.742,67	
630	14 06	Glyecek, Mefruyat ve Tuhaftıye Malzemeleri		15.458,56	
630	14 10	Zıral Maddeler		775,85	
630	14 12	Bakım Onarım ve Üretim Malzemeleri		166.292,67	
630	14 13	Yedek Parçalar		19.829,08	
630	14 14	Nakil Vasıtaları Lastikleri		3.280,02	
630	14 99	Diğer Tüketim Amaçlı Malzemeler		220.779,07	
630	20	Silinen Alacaklardan Kaynaklanan Giderler		4.189,40	
630	20 02	Kişilerden Alacaklardan Silinenler		4.189,40	
630	30	Proje Kapsamında Yapılan Carı Giderler		657.927,44	
630	30 06	Proje Kapsamında Yapılan Carı Giderler		657.927,44	
630	99	Diğer Giderler		23.182,05	
630	99 99	Yukarıda Tanımlanmayan Diğer Giderler		23.182,05	
GİDERLER TOPLAMI				379.572.741,97 TL	
GİDERLER TOPLAMI(A)		379.572.741,97 TL			
GELİRLER TOPLAMI(B)		374.943.980,60 TL			
İNDİRİM ;İADE;İSKONTO TOPLAMI		0,00 TL		NET GELİR (D= B- C)	374.943.980,60
				FAALİYET SONUCU D - A	-4.628.761,37

**YURTDIŞI TÜRKLER VE AKRABA
TOPLULUKLAR BAŞKANLIĞI**

2017 YILI

**SAYIŞTAY PERFORMANS DENETİM
RAPORU**

İÇİNDEKİLER

1. ÖZET.....	28
2. DENETLENEN KAMU İDARESİ YÖNETİMİNİN SORUMLULUĞU	28
3. SAYIŞTAYIN SORUMLULUĞU	29
4. DENETİMİN DAYANAĞI, AMACI, YÖNTEMİ VE KAPSAMI.....	29
5. GENEL DEĞERLENDİRME.....	30
6. DENETİM BULGULARI.....	30

1. ÖZET

Bu rapor, Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığının performans denetimi sonuçlarını ve bulgularını içermektedir.

6085 sayılı Kanunun 36'ncı maddesi uyarınca, Sayıştay “*hesap verme sorumluluğu çerçevesinde idarelerce belirlenen hedef ve göstergelerle ilgili olarak faaliyet sonuçlarının ölçülmesi suretiyle gerçekleştirilen denetim*” olarak tanımlanan performans denetimini yapmakla görevli ve yetkilidir.

Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığının hedef ve göstergeleriyle ilgili olarak faaliyet sonuçlarının değerlendirmesini sağlamak amacıyla aşağıdakiler sorulmuştur.

- 2017 yılını kapsayan Stratejik Plan,
- 2017 yılı Performans Programı,
- 2017 yılı İdare Faaliyet Raporu ve
- Faaliyet sonuçları ölçümü yapan veri kayıt sistemleri.

Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı tarafından performans bilgisi raporları hazırlanmamıştır. Stratejik Plan, Performans Programı düzenlenmemiş, veri kayıt sistemi bulunmamaktadır. İdare Faaliyet Raporu süresinde düzenlenmemiştir. Performans yönetimi ve faaliyet sonuçlarının ölçülmesine ilişkin sistem oluşturulmadığından performans bilgisinin güvenilirliği ile performans yönetimi ve faaliyet sonuçlarını ölçen sistemlere ilişkin bir değerlendirme yapılamamıştır.

2. DENETLENEN KAMU İDARESİ YÖNETİMİNİN SORUMLULUĞU

Denetlenen kamu idaresi yönetimi, 5018 sayılı Kanun ve bu Kanun uyarınca yayımlanan Stratejik Plan, Performans Programı ve İdare Faaliyet Raporlarının hazırlanmasına ilişkin yönetmelik ve kılavuzlara uygun olarak hazırlanmış olan performans bilgisi raporlarının doğru ve güvenilir bilgi içerecek şekilde zamanında Sayıştay'a sunulmasından; bir bütün olarak sunulan bu raporların kamu idaresinin faaliyet ve işlemlerinin sonucunu tam ve doğru olarak yansıtmasından; kamu idaresinin amaç, hedef,

gösterge ve faaliyetlerinin kanunlara ve diğer hukuki düzenlemelere uygunluğundan; performans yönetimi ve faaliyet sonuçlarının ölçülmesine ilişkin sistemlerin amacına uygun olarak oluşturulmasından, etkin olarak işletilmesinden ve izlenmesinden; performans bilgisinin dayanağını oluşturan bilgi ve belgelerin denetime hazır hale getirilmesinden ve sunulmasından sorumludur.

3. SAYIŞTAYIN SORUMLULUĞU

Sayıştay, denetimlerinin sonucunda hazırladığı raporlarla denetlenen kamu idarelerinin amaç, hedef, gösterge ve faaliyetlerinin kanunlara ve diğer hukuki düzenlemelere uygunluğunu tespit etmek, kamu idaresinin raporladığı performans bilgisinin güvenilirliğine ilişkin değerlendirme yapmak, performans yönetimi ve faaliyet sonuçlarını ölçen sistemleri değerlendirmekle sorumludur.

4. DENETİMİN DAYANAĞI, AMACI, YÖNTEMİ VE KAPSAMI

Denetimin dayanağı; 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu, 6085 sayılı Sayıştay Kanunu, genel kabul görmüş uluslararası denetim standartları ve Sayıştay ikincil mevzuatıdır.

Denetimin amacı, bütçe hakkının gereği olarak kamu idarelerinin faaliyet sonuçları hakkında TBMM ve kamuoyuna güvenilir ve yeterli bilgi sunulması, kamu idarelerinin performansının değerlendirilmesi ile hesap verme sorumluluğu ve saydamlığın yerleştirilmesi ve yaygınlaştırılmasıdır.

Denetim, kamu idaresinin faaliyet raporunda yer alan performans bilgilerinin ve bunları oluşturan kayıt ve belgelerin doğruluğu ve güvenilirliğine ilişkin denetim kanıtı elde etmek üzere; uygun denetim prosedürleri ve tekniklerinin uygulanması ile gerçekleştirilmesi planlanmıştır.

Ancak Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı tarafından 2017 yılı İdare Faaliyet Raporu yayımlanmış, Stratejik Plan, Performans Programı yayımlanmamıştır.

5. GENEL DEĞERLENDİRME

2017 yılı performans denetimi kapsamında Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı tarafından Stratejik Plan ve 2017 yılı Performans Programı yayınlanmadığından, faaliyet sonuçlarının ölçülmesine yönelik olarak üretilen performans bilgisinin güvenilir olup olmadığına dair değerlendirme yapılamamıştır.

Kurumun 2017 yılı İdari Faaliyet Raporu değerlendirildiğinde, raporun süresinde yayımlanmadığı görülmüştür.

Kurum tarafından Kurumun performansını izleme, ölçme ve raporlamaya yönelik herhangi bir performans yönetimi sisteminin kurulmadığı görülmüş olup, performans bilgisinin üretilmesi, yönetilmesi ve raporlanmasına ilişkin idareye ait iç politikalar, yapılar ve süreçlerin oluşturulması gerekmektedir.

6. DENETİM BULGULARI

A. Stratejik Planın Değerlendirilmesi

BULGU 1: Stratejik Planın Hazırlanmaması

Kamu idareleri tarafından kalkınma planları, programlar, ilgili mevzuat ve benimsedikleri temel ilkeler çerçevesinde, katılımcı yöntemlerle stratejik plan hazırlanır.

5018 sayılı Kamu Malî Yönetimi ve Kontrol Kanunu'nun "Stratejik Planlama ve Performans Esaslı Bütçeleme" başlıklı 9'uncu maddesinde, kamu idarelerinin kalkınma planları, programlar, ilgili mevzuat ve benimsedikleri temel ilkeler çerçevesinde geleceğe ilişkin misyon ve vizyonlarını oluşturmak, stratejik amaçlar ve ölçülebilir hedefler saptamak, performanslarını önceden belirlenmiş olan göstergeler doğrultusunda ölçmek ve bu sürecin izleme ve değerlendirmesini yapmak amacıyla katılımcı yöntemlerle stratejik plan hazırlaması gerektiği hususu düzenlenmiştir.

Kurumda stratejik plan hazırlanmamıştır. Stratejik plan, hazırlanmaması sebebiyle planlı hizmet sunumu, politika geliştirme, belirlenen politikaları somut iş programlarına ve bütçelere dayandırma ile uygulamayı etkili bir şekilde izleme ve değerlendirme yapılamamakta ve bütçe büyüklükleri ile ilgili irtibat kurulamamaktadır.

İdarelerin, katılımcı yöntemlerle stratejik plan hazırlaması sistemli bir şekilde analizler yaparak amaç ve hedeflerinin gerçekleşmesini engelleyebilecek iç ve dış riskleri tanımlayarak değerlendirmesi ve alınacak önlemleri belirlemesi gerekmektedir.

Kamu idaresi cevabında; Kurum tarafından, gerekli komisyonların teşkil edilerek 2015-2019 yıllarını kapsayan stratejik plan çalışmasının tamamlanmış olduğu ve değerlendirilmek üzere Kalkınma Bakanlığına gönderildiği, Kalkınma Bakanlığı tarafından gönderilen değerlendirme raporuna göre Stratejik Plana son şeklinin verilerek sunulmaya hazır hale getirilmesi, ilgili Bakanın onayını müteakip nihai Stratejik Planın Kalkınma Bakanlığına gönderilmesi gerektiği,

Başkanlığın yeni bir kurum olması ve son derece geniş bir alanda hizmet sunması nedeniyle teşkilatlanma, mevzuat ve yapısal değişiklik ihtiyacının ortaya çıktığı, bu çerçevede, yapısal değişikliklere öncelik verildiği ve Kuruluş Kanunuyla ilgili mevzuat değişikliği çalışmalarının başlatıldığı; Başkanlık çalışmalarının ve süreçlerinin yasal değişiklikler çerçevesinde yeniden tasarlanması gereği üzerine stratejik planda da değişiklik gerekeceği düşünülerek planın uygulamaya konulmasının ertelendiği, bu kapsamda yapılacak çalışmaların, 2015-2019 Taslak Stratejik Plan da, hem kapsayacağı dönem açısından, hem de içerik açısından revize ihtiyacı ortaya çıkaracağı öngörüldüğü,

Söz konusu çalışmaların 2015 yılı içerisinde devam ettirildiği, fakat 07.06.2015 ve hemen ardından yapılan 01.11.2015 Milletvekili Genel Seçimleri dolayısıyla yapılan çalışmaların tamamlanamadığı, aynı zamanda bu süreçte kamu idareleri için takvim ile stratejik plan hazırlama sürecinde, uyulması gereken temel ilkeleri içeren Kamu İdarelerince Hazırlanacak Stratejik Planlara Dair Tebliğ'in 30.04.2015 tarih ve 29342 sayılı Resmi Gazetede yayımlandığı; diğer taraftan, Kalkınma Bakanlığınca 23.10.2015 tarihinde gönderilen yazıda; 01.11.2015 Milletvekili Genel Seçimleri neticesinde 64. Hükümetin kurulmasını müteakip kamu idarelerinin stratejik planlarını yenileyebilecekleri/güncelleyebilecekleri,

"Kamu İdarelerinde Stratejik Planlamaya İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik" gereğince stratejik planın, hükümetin değişmesini müteakip yenilenebileceğinin ifade edildiği, bu konuda azami hassasiyetin gösterileceği bildirilmiştir.

Sonuç olarak; 5018 sayılı Kamu Malî Yönetimi ve Kontrol Kanunu'nun "Stratejik Planlama ve Performans Esaslı Bütçeleme" başlıklı 9'uncu maddesinde, kamu idarelerinin stratejik plan hazırlaması gerektiği hususu düzenlenmiştir. Yurtdışı Türkler ve Akraba
Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı 2017 Yılı Sayıştay Performans 31
Denetim Raporu

Topluluklar Başkanlığı, “Kamu İdarelerinde Stratejik Planlamaya İlişkin Usul ve Esaslar” hakkında yönetmelik ve eki uyarınca stratejik planı hazırlamakla yükümlüdür.

Kurumun, stratejik plan hazırlama çalışmalarına hız kazandırması, sistemli bir şekilde analizler yaparak amaç ve hedeflerinin gerçekleşmesini engelleyebilecek iç ve dış riskleri tanımlayarak değerlendirmesi ve alınacak önlemleri belirlemesi gerekmektedir.

B. Performans Programının Değerlendirilmesi

BULGU 2: Performans Programının Hazırlanmaması

Kamu idareleri tarafından, performans hedef ve göstergelerini içeren performans programı hazırlanır.

5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'nun 9'uncu maddesi ile kamu idarelerine yürütecekleri faaliyetler ile bunların kaynak ihtiyacını, performans hedef ve göstergelerini içeren performans programı hazırlama mükellefiyeti getirilmiştir.

Stratejik plan ve bütçe ilişkisi, performans programları aracılığı ile gerçekleştirilmektedir. Bütçe hazırlık sürecine dahil edilen performans programları, idare bütçelerinin stratejik planlarda belirlenmiş amaç ve hedefler doğrultusunda hazırlanmasına yardımcı olmaktadır.

Performans programları, bütçe dokümanlarında mali bilgilerin yanında, performans bilgilerinin de yer almasını sağlayarak, çıktı ve sonuç odaklı bir bütçeleme anlayışını ön plana çıkarmakta, yeni kamu mali yönetim sisteminin dayandığı mali saydamlık ve hesap verebilirlik ilkelerine işlerlik kazandırmaktadır.

Kurumda stratejik plan ve bütçe ilişkisini sağlayacak olan performans programı hazırlanmamıştır.

İdarelerin, yıllık olarak yürütecekleri faaliyetler ile bunların kaynak ihtiyacını, performans hedef ve göstergelerini içeren performans programını hazırlamaları gerekmektedir.

Kamu idaresi cevabında; Başkanlık Stratejik Planının olmaması nedeniyle, buna bağlı olarak hazırlanması gereken performans programı oluşturulamamış olup, Stratejik Planın yayımlanmasıyla birlikte performans programının hazırlanacağı bildirilmiştir.

Sonuç olarak; Kurum'un 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'nun 9'uncu maddesi ile getirilen kamu idarelerine yürütecekleri faaliyetler ile bunların kaynak ihtiyacını, performans hedef ve göstergelerini içeren performans programını hazırlama mükellefiyetini yerine getirmesi gerekmektedir.

C. Faaliyet Raporunun Değerlendirilmesi

BULGU 3: Faaliyet Raporunun Zamanında Kamuoyuna Açıklanmaması ve İlgili İdarelere Gönderilmemesi

Özel bütçeli idarelerin ilgili mali yıla ilişkin idare faaliyet raporları üst yöneticileri tarafından izleyen mali yılın en geç Şubat ayı sonuna kadar hazırlanır.

17.03.2006 tarih ve 26111 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan Kamu İdarelerince Hazırlanacak Faaliyet Raporları Hakkında Yönetmeliğin 22.11.2014 tarih ve 29183 sayılı RG ile değiştirilen 11'inci maddesinde; özel bütçeli idarelerin ilgili mali yıla ilişkin idare faaliyet raporları üst yöneticileri tarafından izleyen mali yılın en geç Şubat ayı sonuna kadar kamuoyuna açıklanacağı ve bu raporların birer örneğinin aynı süre içerisinde Sayıştay'a ve Bakanlığa gönderileceği hüküm altına alınmıştır.

Kurumda mevzuat gereği Şubat ayı sonuna kadar kamuoyuna açıklanması ve Sayıştay'a gönderilmesi gereken İdare Faaliyet Raporu süresi içerisinde hazırlanmamıştır.

İdare Faaliyet Raporlarının süresi içerisinde hazırlanarak kurum üst yöneticileri tarafından izleyen mali yılın en geç Şubat ayı sonuna kadar kamuoyuna açıklanması ve bu raporların birer örneğinin aynı süre içerisinde Sayıştay'a gönderilmesinin gerektiği düşünülmektedir.

Kamu idaresi cevabında; Faaliyet raporunun zamanında kamuoyuna açıklanması ve ilgili idarelere gönderilmesi hususunda azami özen gösterileceği bildirilmiştir.

Sonuç olarak; Faaliyet raporunun zamanında kamuoyuna açıklanması ve ilgili idarelere gönderilmesi hususunda azami özen gösterileceği ifade edilmekle birlikte, konu takip eden denetimlerde izlenecektir. İdare Faaliyet Raporlarının süresi içerisinde hazırlanarak kurum üst yöneticileri tarafından izleyen mali yılın en geç Şubat ayı sonuna kadar kamuoyuna açıklanması ve bu raporların birer örneğinin aynı süre içerisinde Sayıştay'a gönderilmesi gerekmektedir.